

KLÍČOVÁ SLOVA:

veřejná doprava, snižování energetické náročnosti v dopravě, individualizovaná nabídka veřejných dopravních služeb

POPIS OPATŘENÍ:

Turistické vláčky, tedy obvykle elektrická nebo dieselová vozidla s přívěsy pro přepravu turistů, umožňují přivázet turisty po zpevněné cestě k atraktivním místům. Používají se nejen v centrech měst, ale slouží i na území CHKO nebo národního parku. Vlázky pro turisty často působí jako poutová atrakce, ale mohou pomoci zajistit dopravu od parkoviště nebo zastávky veřejné dopravy do míst, v nichž pro individuální turisty přijíždějící autem platí zákaz vjezdu, nebo cesty nejsou dostatečně široké pro přepravu autobusem. Vlázky zde mohou vytvořit alternativní nabídku, která usměrňuje pohyb méně zdatných návštěvníků, např. rodin s malými dětmi apod. Cestování vláčkem může být někdy doprovázené výkladem.

Opatření se využívá v turisticky vytižených destinacích, tedy i v národních parcích a dalších chráněných územích.

Pokud jsou zřizovateli města nebo národní parky, obvykle vycházejí z potřeby omezit individuální automobilovou dopravu, snížit potřebu parkování přímo u hlavního cíle a provázat parkoviště nebo zastávky pravidelné veřejné dopravy s hlavním cílem návštěvníků. (Častěji jsou ovšem k vidění jako prostředek pro prohlídku města (např. v Praze, Olomouci, Teplicích, jezdí z Mělníka na Kokořín apod.), nebo propojují město s jeho hlavním turistickým cílem (výletní vláček propojující např. centrum Benešova, nádraží a Konopiště). V roce 2019 začal v NP České Švýcarsko jezdit tzv. Hřenský expres, v CHKO Moravský kras přepravuje turisty vláček od Skalního mlýna k Punkevním jeskyním. V Moravském krasu mohou návštěvníci využít i lanovku, která méně zdatným turistům umožňuje překonat výškový rozdíl mezi jeskyněmi a vyhlídkou nad propastí Macocha.

I když se těmto vozítkům říká „vláček“ a vůz s motorem bývá stylizován jako trochu kýčovitá poutová atrakce ozdobená komínkem jako mašinka, obvykle se jedná o tažnou jednotku, většinou poháněnou naftovým motorem, a 1 až 3 připojené vagonky. Rychlost přepravy bývá do 20 km.

Přínos opatření závisí na způsobu využití a na nastavení spolupráce provozovatele s CHKO nebo NP, případně s obcemi. Nabídka může pomáhat rozdělit a vhodně směřovat proudy turistů ve vytížených destinacích. Rozšiřuje nabídku cílů v národním parku nebo v CHKO pro méně zdatné návštěvníky nebo pro osoby s nějakým handicapem, či jako nabídka zážitku z jízdy (hlavně pro děti). Rozšiřuje nabídku pracovních příležitostí pro místní a omezuje porušování zákazu vjezdu individuálních návštěvníků.

PŘÍKLADY

V CHKO Moravský kras je možné využít jednak turistický vláček, jednak lanovku. <https://www.skalnimlyn.cz/vlacek-a-lanovka-k-punkevnim-jeskynim/> (Web CHKO <https://moravskykras.nature.cz/> ale neobsahuje informace nebo rady pro návštěvníky, jak se nejlépe do oblasti dostat a jak se tam pohybovat. Zdá se, že provoz vláčku není se správou CHKO provázán.)

Českosaské Švýcarsko: Dráha národního parku zahájila provoz 5. července 2014. V tomto případě to není obvyklý poutový turistický vláček, ale obnovené historické vlakové spojení prioritně určené turistům. Další informace je možné získat z odkazů: <https://www.ceskesvycarsko.cz/cs/dopravni-spojeni/linka/trat-083-linka-u28-draha-narodniho-parku-decin-schonahrensko-bad-schandau> a <https://www.cd.cz/vlakem-na-vylet/vylet/decinrumburk/projizdka-po-tzv-draze-narodniho-parku/16525>

V NP Krkonoše se turistický vláček využívá pro okružní vyhlídkové cesty ve Špindlerově Mlýně, ale není začleněn do dopravní nabídky města, která zahrnuje autobusy MHD, cyklobusy, skibusy a taxi. Spíš patří k atrakcím pro návštěvníky, které mohou mít i negativní dopady, jako jsou nabídky čtyřkolek a koloběžek.

Turistické vláčky využívají v ČR i jiné atraktivní destinace, např. z Mělníka do **CHKO Kokořínsko** jezdí také vláček pro turisty: www.kokorin.info.

V chorvatském národním parku **Plitvická jezera** slouží podobný turistický vlak – autobusová jednotka s dvěma návěsy – v kombinaci s elektrickými čluny na vyhrazených trasách. <https://np-plitvicka-jezera.hr/en/plan-your-visit/istrazite-jezera/activities/lake-tour-programmes/>

Výletní vláček pro okružní cesty kolem Špindlerova Mlýna
Zdroj: www.spindleruv-mlyn.com

Autobus s vagóny v NP Plitvická jezera slouží na trasách pro turisty, kde zajišťuje jejich přepravu zároveň s čluny na elektrický pohon

SOUVISEJÍCÍ PRAXE

Dobrá a přiměřená dopravní obslužnost (autobusy, mikrobuses, dostupné služby taxi či individuální doprava zajišťovaná poskytovatelem ubytování) bývá vhodnější variantou dopravy turistů než mnohdy kýčovitě pojatá vozítka. V řadě chráněných území je podobná doprava zajišťována např. povozy taženými koňmi, např. v NP Acadia v americkém státě Maine (<https://acadiahorses.com/>) nebo německém NP Eifel (<https://www.nationalpark-eifel.de/en/experience-national-park/under-your-own-steam/carriage-rides/>), případně jako jedna z turistických nabídek v irském NP Killarney. V některých lokalitách slouží zlepšení dopravní obslužnosti cyklobusy, skibusy nebo regionální dráha.

ZDROJE A DALŠÍ DOPORUČENÁ LITERATURA:

<https://www.ceskesvycarsko.cz/cs/dopravni-spojeni/linka/trat-083-linka-u28-draha-narodniho-parku-decin-schonahrensko-bad-schandau>

<https://www.cd.cz/vlakem-na-vylet/vylet/decinrumburk/projizdka-po-tzv-draze-narodniho-parku/16525>

www.kokorin.info

<https://np-plitvicka-jezera.hr/en/plan-your-visit/istrazite-jezera/activities/lake-tour-programmes/>

Český výrobce turistických vláčků: <https://funridestech.eu/cs/kontakty/>

Bulharský výrobce turistických vláčků: <https://touristtrain.eu/contacts/>

SOUVISEJÍCÍ PRAXE V ATLASU:

01. VEŘEJNÁ DOPRAVA PRO CHÚ